

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22732/2024
27.11.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у правној ствари тужила АА и мал. ББ из ..., коју заступа мајка АА из ..., чији је пуномоћник Бојан Ристић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ... са боравиштем у Белгији, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужила изјављеној против решења Вишег суда у Новом Саду Гж2 35/2024 од 16.07.2024. године, у седници одржаној 27.11.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ решење Вишег суда у Новом Саду Гж2 35/2024 од 16.07.2024. године и решење Основног суда у Новом Саду П2 1537/2023 од 20.02.2024. године и предмет **враћа** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Основни суд у Новом Саду је донео решење П2 1537/2023 од 20.02.2024. године којим се огласио апсолутно ненадлежним за поступање у овој правној ствари, укинуо спроведене радње и тужбу одбацио.

Решењем Вишег суда у Новом Саду Гж2 35/2024 од 16.07.2024. године одбијена је жалба тужила и наведено решење је потврђено.

Против правноснажног решења донетог у другом степену, ревизију су благовремено изјавиле тужиле због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијано решење на основу члана 408. у вези члана 403. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23) и члана 202. и 208. Породичног закона („Службени гласник Републике Србије“ број 18/2005 ... 6/2015), и нашао да је ревизија основана.

Према релевантним чињеницама, мал. ББ је рођена ...2018. године у Њени родитељи нису били у браку. Њихова ванбрачна заједница је прекинута пре рођења

мал. ББ. Очинство туженог је уписано на основу његове изјаве о признању очинства мал. ББ, уз пристанак њене мајке АА. Сво троје су држављани Републике Србије.

Поступак пред Основним судом у Новом Саду је покренут 30.05.2019. године. Предмет поступка је вршење родитељског права. Уз захтев да се самостално вршење родитељског права повери мајци, тражено је да се уреди начин одржавања личних односа између туженог и мал. ББ и тужени обавезе да новчано доприноси издржавању мал. ББ. Оба родитеља мал. ББ имају пријављено пребивалиште у Републици Србији.

У поступку је утврђено да тужиље АА и мал. ББ од 2019. године живе у Келну у Савезној Републици Немачкој. Уобичајено боравиште детета је у Келну, а туженог у Белгији. Није спорно да се под околностима заснованог уобичајеног боравишта детета у Келну, тужени са адресе у Белгији обратио Основном суду у Келну ради регулисања виђања са мал. ББ у 2021. године и да је од стране тог суда 21.05.2021. године донета одлука о праву да се са мал. ББ виђа у Келну, уз надзор надлежне службе Савезне Републике Немачке.

Руководећи се уобичајеним боравиштем детета, нижестепени судови су оцену о међународној ненадлежности домаћег суда засновали на одредбама члана 1, 3, 5. и 17. Конвенције о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце, не узимајући у обзир чињенице о времену покретања поступка и садржини спора пред домаћим судом.

У конкретном случају, поступак је покренут пред Основним судом у Новом Саду тужбом поднетом 30.05.2019. године. Тај суд је водио поступак мериторно о предмету спора којим је захтевано да се детету рођеном ван брака мајка одреди за родитеља који ће самостално вршити родитељско право, обавезе отац на плаћање доприноса дечијем издржавању, а лични односи између детета и оца уреде на начин како је одређено да се одржавају у граду Келну пред надлежном службом у предмету означеног броја. Међутим, када се нашао у ситуацији да је усвојен предлог туженог за понављање поступка, па је са расправљањем настављено, Основни суд у Новом Саду се огласио асполутно ненадлежним, укинуо спроведене радње у поступку и тужбу одбацио, а другостепени суд подржао становиште првостепеног суда, уз дате разлоге који у овом случају нису одрживи.

Конвенција о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце, потврђена законом објављеним у „Службеном гласнику Републике Србије-међународни уговори број 20/2015, са применом у Републици Србији од 01.01.2016. године, у складу са одредбом члана 16.став 3. Устава Републике Србије постала је саставни део домаћег правног поретка и непосредно се примењује. Одредбом члана 4. Конвенције предвиђено је да се она не примењује, између осталог под тачком д) на обавезе издржавања, а до примене конвенцијског решење о надлежности суда државе уобичајеног боравишта детета из одредбе члана 5. не може доћи по службеној дужности, како следи из прописивања правила о атракцији надлежности у члану 10. Конвенције.

Одредбама Конвенције у члану 5. је прописано да судски или управни органи државе уговорнице у којој дете има уобичајено боравиште надлежни су да одреде мере за заштиту личности и имовине детета (члан 5); мере на које се Конвенција односи

предвиђене су у члану 3; у члану 13. је прописано да органи државе уговорнице надлежни за одређивање мера заштите личности и имовине детета на основу одредби чланова 5 - 9 дужни су да се уздрже од одлучивања ако су у тренутку покретања поступка већ биле затражене сличне мере од органа друге државе уговорнице, надлежних на основу чл. 5-10, а њихово разматрање је још увек у току; у члану 14. да мере одређене на основу чл. 5-10 остају на снази у границама онога што је њима предвиђено чак и када, услед промењених околности, више не постоји основ на коме је надлежност била заснована, све док их органи надлежни према овој Конвенцији не измене, замене или укину.

У виду је требало имати да мера одређена ради заштите права на виђање детета са оцем од стране Основног суда у Келну има дејство ограничено на територију те државе сходно одредби члана 12. став 1. наведене Конвенције и њоме се не исцрпљује заштита права и личности детета, која укључује регулисање статусног питања и њиме условљеног права детета на издржавање од родитеља који не врши родитељско право.

Према првобитно успостављеној надлежности, домаћи суд је имао задржати надлежност и применити своје право у складу са чланом 15. став 1. и 2. наведене Конвенције.

Из изнетих разлога, по оцени Врховног суда, одлуке нижестепених судова донете су уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. у вези са чланом 16. став 1. ЗПП, на коју је ревизија тужиља основано указала.

С обзиром на изнето, применом члана 415. став 1. у вези члана 420. став 6. ЗПП. Врховни суд је одлучио као у изреци.

Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић